

Traficul de persoane cu dizabilități în România și vulnerabilitatea persoanelor aflate în risc. Perspective din practica instituției Avocatul Poporului

Traficul de persoane reprezintă un fenomen actual și de o gravitate deosebită, care impune o abordare multidisciplinară, integrată, din partea tuturor autorităților cu competențe în domeniu. Instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu și a efectuat demersuri instituționale pe lângă mai multe autorități, în legătură cu situații ce au relevat existența unor forme de exploatare a persoanelor vulnerabile, inclusiv a persoanelor cu dizabilități.

Această problemă se situează la confluența dintre vulnerabilitate individuală, deficiențe sistemice și încălcări grave ale drepturilor fundamentale, necesitând nu doar intervenții punctuale, ci și o reflecție asupra modului în care mecanismele statale răspund acestor realități.

Protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu dizabilități constituie o prioritate constantă a instituției Avocatul Poporului, analiza cazurilor fiind realizată prin raportare la garanțiile constituționale prevăzute de art. 50 din Constituția României, precum și la necesitatea asigurării unui acces real la justiție și servicii de sprijin.

Vulnerabilitatea - un concept dinamic exploatat în traficul de persoane

Persoanele cu dizabilități sunt recunoscute drept o categorie cu vulnerabilitate crescută la traficul de persoane. Se impune însă precizat că această vulnerabilitate nu derivă din dizabilitate în sine, ci din barierele sociale, economice și instituționale care limitează autonomia acestor persoane, accesul lor la informație ori posibilitatea de a solicita ajutor și de a-și exercita efectiv drepturile. Persoanele cu dizabilități sunt supuse adesea mai multor factori de risc, ce se pot asocia între ei, precum dependență economică, lipsă de informație, izolare socială, capacitate juridică restrânsă sau sprijin insuficient în luarea deciziilor. Toate acestea pot crea un teren fertil pentru abuz, exploatare și trafic, cazuistica instituției Avocatul Poporului evidențiind că vulnerabilitatea persoanelor reprezintă principalul factor exploatat de cei care comit infracțiuni de trafic de persoane.

Vulnerabilitatea, indiferent că ne referim la persoane cu dizabilități sau nu, reprezintă un concept dinamic, care poate îmbrăca forme variate și cumulative, precum: dependența de substanțe sau de alte persoane (inclusiv dependența economică); lipsa veniturilor și a locuinței; absența unui mediu de suport familial sau comunitar; existența unor afecțiuni fizice sau psihice, diagnosticate sau nediate; nivelul scăzut de educație, care poate conduce la incapacitatea de a evalua corect riscurile și la acceptarea unor situații de exploatare.

În consecință, victimele traficului de persoane și, cu atât mai mult atunci când acestea sunt persoane cu dizabilități, au nevoie nu doar de protecție, ci și de măsuri adaptate, de abordări individualizate care să țină cont de nevoile lor specifice. În acest context, în recomandările sale, Avocatul Poporului a subliniat că este esențial să ne focusăm nu doar pe reacția statului după producerea faptelor, ci și pe acțiuni de prevenție, de identificare timpurie, pe mecanisme de protecție adaptate și consolidarea cooperării interinstituționale.

Practica instituției Avocatul Poporului a demonstrat că vulnerabilitatea exploatată de traficanți nu se suprapune întotdeauna peste existența unui certificat de încadrare în grad de handicap. Astfel, într-unul dintre cazurile analizate, din șase victime identificate, doar două aveau o dizabilitate recunoscută oficial, celelalte prezentând tulburări psihice, dependență de alcool și deficiențe cognitive evidente, fără a fi însă încadrate formal în grad de handicap.

Această realitate relevă o posibilă limitare în adresarea corespunzătoare a cazurilor de trafic de persoane, generată de faptul că mecanismele de protecție ale statului sunt, de regulă, activate în

baza unei recunoașteri administrative a dizabilității, însă vulnerabilitatea exploatată de traficanți este una *de facto*, nu una certificată. Traficanții identifică și exploatează precaritatea, izolarea și lipsa sprijinului social – indiferent dacă acestea sunt sau nu certificate oficial.

Cazuistică relevantă. Exploatarea prin muncă

În februarie 2024, instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu cu privire la cazul mai multor persoane cu dizabilități, exploatate prin muncă, în comuna Goștinari, județul Giurgiu. Din informațiile de presă¹ reieșea că doi membri ai unei familii din Goștinari racolaseră bărbați fără bani, familie și studii și cu dizabilități mintale, din Capitală și din alte localități și, profitând de starea de vădită vulnerabilitate a acestora, îi ținuseră în stare de aservire, supunându-i la executarea unor munci forțate în gospodărie și comunitate.

Având în vedere situația prezentată în spațiul public au fost efectuate demersuri instituționale, inițial, pe lângă Primăria comunei Gostinari-Giurgiu, DGASPC Giurgiu, Inspectoratul de Poliție Județean Giurgiu și DIICOT-Structura Centrală, demersurile fiind extinse ulterior către DAS Drăgășani; DGASPC Vâlcea; DGASPC Bacău; DAS Cluj-Napoca; DGASMB și Agenția Națională privind Traficul de Persoane.

Primarul comunei Gostinari ne-a comunicat că **situația nu a fost cunoscută primăriei, dar, ulterior, pentru a preveni situații similare, primăria a încheiat mai multe protocoale de colaborare interinstituțională cu Poliția Goștinari și alte două entități, cu scopul de a institui un cadru formal de colaborare, privitor la activitățile Compartimentului de asistență socială al primăriei ce vizează persoanele și familiile vulnerabile, aflate în situații de risc sau excluziune socială.**

DIICOT-structura centrală a venit în întâmpinarea demersurilor noastre furnizându-ne informații privind cele **sase persoane exploatate** și dispunerea urmăririi penale față de doi inculpați, pentru comiterea infracțiunii de "trafic de persoane în formă continuată". Deși informațiile privind victimele difereau, de la o persoană la alta, **starea de vădită vulnerabilitate fiind cauzată fie de situația medicală și/sau handicap, fie de situația personală (lipsa îngrijirii părintești, lipsa banilor, lipsa studiilor)**, acestea **ne-au ajutat să identificăm corect autoritățile cărora trebuie să ne adresăm mai departe: direcții generale de asistență socială și protecție a copilului (DGASPC-uri), direcții de asistență socială din cadrul primăriilor (DAS-uri) și Agenția Națională privind Traficul de Persoane, pentru a ne asigura că toate autoritățile competente au luat cunoștință despre acest caz și iau măsuri legale de asistare și protecție a victimelor.**

Din cercetările efectuate, a rezultat că **una dintre persoanele exploatate fusese deja încadrată în grad de handicap grav cu asistent personal**, primăria de domiciliu comunicând faptul că „*este în afara oricărei situații de risc, fiind îngrijit și tratat cu respect și responsabilitate de către familie*”, **reprezentanții autorității locale monitorizând în continuare situația, în spiritul prevenirii oricărei forme de abuz sau neglijare.** Identificarea persoanei a fost anevoioasă, întrucât existau mai multe persoane cu același nume, autoritățile fiind nevoite să se deplaseze la domiciliul fiecăreia dintre aceste persoane pentru a afla dacă persoană a fost supusă exploatării prin muncă forțată. Demersuri au fost făcute atât de DAS- Direcția de Asistență Socială din cadrul Primăriei Drăgășani, cât și DGASPC Vâlcea.

¹ Sub titlul *Caz de sclavie în Giurgiu. Cel puțin 6 victime, cu handicap mintal, au fost puse la munci grele fără să primească bani*, în data de 6 februarie 2024, stirileprotv.ro a dat publicității informația potrivit căreia „Un caz de sclavie este anchetat în județul Giurgiu, localitatea Gostinari. O familie este bănuită de DIICOT că ar fi racolat persoane vulnerabile, cu handicap mintal, pe care le-ar fi pus să muncească din greu, în gospodărie sau pe câmp, fără niciun ban.”

DGASPC Bacău, căreia i-am solicitat relații în legătură cu o altă persoană supusă exploatării, ne-a răspuns că acesta s-a aflat în evidențele sale ca persoana încadrată în grad de handicap accentuat (psihic), în 2014, certificatul de încadrare având valabilitate 12 luni. Însă întrucât persoana nu se mai prezentase la reevaluare, își pierduse calitatea de persoană cu handicap. Având în vedere aceste aspecte, ultimul domiciliu cunoscut al persoanei și faptul că în cauză se află o persoană cu afecțiuni psihice, cazul a fost direcționat către UAT-ul de domiciliu, în conformitate cu responsabilitățile autorității publice locale în domeniul protecției sociale a persoanelor vulnerabile socio-medical. Măsurile de protecție socială și asistare care au fost avute în vedere în acest caz sunt: - *evaluare medicală de specialitate*, în vederea stabilirii unui tratament de specialitate, precum și înscrierea în evidențele unui Cabinet de Medicină de Familie pentru evaluări medicale periodice; - *sprijin și consiliere privind reevaluarea sa*, având în vedere că persoana este încadrabilă în grad de handicap;- *acordarea de beneficii sociale*; - *analizarea oportunității organizării Comitetului Comunitar Consultativ*, cu scopul de a clarifica și evalua multidisciplinar situația socio-medico-familială și de a identifica soluții de intervenție și sprijin optime în acest caz; - *posibilitatea instituirii tutelei*.

Pentru celelalte persoane exploatare, în urma verificărilor efectuate de DAS Cluj-Napoca și DGASMB-Direcția Generală de Asistență Socială a Municipiului București, am fost informați că nu sunt înregistrați ca beneficiari de servicii sociale sau ca persoane care au solicitat protecție socială și nu există acte medicale care să ateste că ar suferi de vreo afecțiune psihică/dizabilitate.

Agenției Naționale împotriva Traficului de Persoane (ANITP) ne-am adresat în considerarea infracțiunii de trafic de persoane pentru comiterea căreia au fost trimise în judecată persoanele acuzate de exploatarea unor persoane vulnerabile și a faptului că eficiența prevenirii și combaterii acestui tip de criminalitate sunt date de rigoarea orientării răspunsului antitrafic, inclusiv din planul protecției și asistenței victimelor traficului de persoane.² În acest context, am solicitat informații privind existența unor programe dedicate prevenirii traficului de persoane căruia îi cad victime persoane cu dizabilități intelectuale/psihosociale și tipul de asistență adecvată nevoilor unor astfel de victime.

ANITP ne-a comunicat că, întrucât persoanele cu dizabilități sunt recunoscute ca o categorie de persoane cu vulnerabilitate crescută la trafic și cu nevoi speciale de asistență și protecție, au în derulare campanii care țin cont de particularitățile acestui grup țintă (dar și a altor categorii ce prezintă vulnerabilități psihosociale, economice și educaționale) și care vizează limitarea vulnerabilității acestor persoane la trafic.

Având în vedere că autoritățile competente au fost informate cu privire la fiecare dintre persoanele victime ale exploatării din acest caz și au răspuns diligent solicitărilor instituției Avocatul Poporului, venind în întâmpinarea demersurilor noastre și efectuând, de la caz la caz, verificări, anchete sociale, colaborând interinstituțional în vederea identificării măsurilor adecvate de protecție, asistare și monitorizare a situației persoanelor vulnerabile, dosarul a fost închis favorabil. (**Dosar nr. 4062/2024**)

*

În decembrie 2024, **Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu** ca urmare a difuzării în mass-media a unor articole care relatau faptul că **o persoană cu handicap mintal accentuat, permanent, ar fi fost exploatată timp de peste 2 ani, fiind pusă să lucreze la o fermă de animale pe raza comunei Crevedia, județul Dâmbovița.**

² Preambulul *Mecanismului Național de identificare și referire a victimelor traficului de persoane*, din 31 ianuarie 2023.

Conform informațiilor din presă, **persoana suspectată că a exploatat prin muncă o persoană cu handicap era chiar primarul Comunei Crevedia**, județul Dâmbovița.

Pentru clarificarea aspectelor relatate în presă, Avocatul Poporului a dispus efectuarea unor verificări cu privire la posibila încălcare dispozițiilor art. 50 din Constituția României, privind protecția persoanelor cu handicap. În acest sens au fost întreprinse **demersuri scrise la Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Dâmbovița, la DIICOT – Biroul Teritorial Dâmbovița** și a fost efectuată **anchetă la Primăria comunei Crevedia**, județul Dâmbovița, **obiectivele acesteia vizând**, pe de o parte *clarificarea situației persoanei exploatate prin muncă, dar și a membrilor familiei acestuia*, precum și *modul de organizare și funcționare al compartimentului de asistență socială din cadrul Primăriei comunei Crevedia față de reglementările legale în vigoare*.

Din analiza informațiilor obținute în cadrul anchetei și a documentelor ce ne-au fost puse la dispoziție, **au rezultat următoarele** aspecte:

Membrii acestei familii, se aflau într-o situație de dificultate, astfel cum este aceasta definită de art. 6, pct. 38.jj) din Legea nr. 292/2011 – legea asistenței sociale, **situație cunoscută de reprezentanții Primăriei comunei Crevedia**. În plus, **trei dintre membrii acestei familii sunt persoane încadrate în grad de handicap, având afecțiuni psihice**.

În urma verificărilor efectuate au fost constatate încălcări ale art. 50 din Constituția României privind protecția persoanelor cu handicap și a legislației specifice asistenței sociale.

Pentru remedierea acestor deficiențe și pentru evitarea unor situații similare, **Avocatul Poporului a emis Recomandarea nr. 12/2025, către primarul comunei Crevedia și către Secretarul General al Unității Administrativ Teritoriale Crevedia**, județul Ilfov, **Recomandarea fiind însușită în totalitate**, respectiv:

a) s-a dispus personalului din cadrul Compartimentului de asistență socială ca pentru persoana ce fusese exploatată prin muncă, în termen de 30 de zile de la revenirea în familie/ori de câte ori este cazul, **să procedeze la întocmirea fișei de caz, a fișei de monitorizare și a rapoartelor de evaluare pentru persoana ce fusese exploatată prin muncă;**

b) **curatorul persoanei ce fusese exploatată prin muncă a fost consiliat în ceea ce privește îngrijirea și supravegherea acestuia, urmând a fi monitorizat în privința obligațiilor stabilite de instanță;**

c) s-au dispus și efectuat măsuri de igienizare a imobilului, au fost efectuate demersuri pentru dotarea imobilului cu mobilier, lenjerie, haine și a fost acordat un ajutor de urgență acestei familii (contravaloarea achiziționării unui container sanitar compus din wc și dus + fosă septică, forarea unui puț și racordarea acestuia la sursă de apă, amenajare cămin + hidrofor);

d) **se vor efectua periodic, din oficiu, anchete sociale pentru depistarea cazurilor de persoane aflate în dificultate în vederea gestionării corespunzătoare a acestora**, la nivelul comunei Crevedia;

e) **se vor realiza activități de identificare și monitorizare a persoanelor adulte cu handicap, aflate în situație de dificultate, marginalizare, risc de excludere socială sau risc de exploatare;**

f) **eficientizarea identificării și monitorizării persoanelor aflate în situație de dificultate, marginalizare, risc de excludere socială sau risc de exploatare, din comunitate, se va realiza prin participarea activă a membrilor Consiliului Comunitar Consultativ; a fost întocmit Planul anual de acțiuni privind serviciile sociale pentru anul 2025;**

g) **a fost înființat Consiliul Consultativ și a fost întocmit Regulamentul de funcționare al acestuia;**

- h) **instruirea angajaților autorității publice locale în vederea aplicării corespunzătoare a legislației în domeniul asistenței sociale se va realiza periodic;**
- i) **toate cele trei persoane din cadrul Compartimentului de asistență social au fost înscrise la cursuri de formare profesională. (Dosar nr. 38392/2024)**

*

În data de **29 aprilie 2025**, **instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu** ca urmare a difuzării pe posturile de televiziune și pe mai multe site-uri de știri a unor **reportaje și articole care au relatat faptul că mai multe persoane au fost ținute în stare de aservire timp de 8 ani, la o fermă din comuna Bălțești, județul Prahova**. Aceste persoane locuiau în barăci și erau puse la muncă 12-17 ore pe zi, de doi bărbați și o femeie care sunt cercetați de către anchetatori într-un dosar de **trafic de persoane și supunere la muncă forțată sau obligatorie**.

Pentru clarificarea aspectelor relatate în presă, existând elementele unor posibile încălcări ale art. 22, art. 41 și art. 42 din Constituția României, privind dreptul la integritate fizică și psihică, munca și protecția socială a muncă, respectiv interzicerea muncii forțate, **Avocatul Poporului a dispus efectuarea unor demersuri scrise la Direcția de Investigare a Infracriunilor de Criminalitate Organizată și Terorism DIICOT – Serviciul Teritorial Ploiești și la Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Prahova**. Ulterior s-a impus efectuarea unor demersuri și la **Agenția Națională Împotriva Traficului de Persoane – Centrul Regional Ploiești**.

Din documentele și informațiile puse la dispoziție de către autoritățile cărora ne-am adresat, au rezultat următoarele:

Lucrătorii Centrului Regional Ploiești ai Agenției Naționale Împotriva Traficului de Persoane – Centrul Regional Ploiești au fost solicitați de către Brigada de Combatere a Criminalității Organizate Ploiești și de către procurorii DIICOT Ploiești, să participe la audierea unor potențiale victime ale infracțiunii traficului de persoane, în cadrul procesului penal, faza de urmărire penală și realizarea evaluării inițiale asupra nevoilor de asistență.

Deși în articolele și reportajele de presă s-a difuzat faptul că un număr de 7 persoane, cetățeni români, au fost exploatate prin munca, timp de 8 ani, la o fermă de pe raza județului Prahova, cu ocazia cercetărilor penale efectuate s-a concluzionat că în privința a 2 dintre acestea nu au fost întrunite elementele constitutive ale infracțiunii de trafic de persoane și nici nu au fost identificate elemente de vulnerabilitate în conformitate cu Mecanismul Național de Identificare și Referire (MNIR), astfel încât nu s-a impus luarea în evidență de către ANITP – Centrul regional Ploiești.

Cu privire la celelalte 5 victime, încă de la momentul primului contact, ANITP – Centrul Regional Ploiești a procedat la comunicarea drepturilor pe care acestea le au și tipurile de asistență de care pot beneficia, în funcție de nevoi, conform Mecanismului Național de identificare și referire a victimelor traficului de persoane, însă toate au refuzat referirea de servicii specializate de asistență, pentru a le asigura nevoile de bază în regim de urgență, dar și în vederea reintegrării socio-profesionale. Niciuna dintre persoanele în cauză nu deținea documente medicale din care să rezulte că ar fi fost încadrate într-un grad de handicap.

Potrivit Mecanismului Național de identificare și referire a victimelor traficului de persoane, aprobat prin HG nr. 88/2023 (Capitolul 5 din Mecanism: ”Pe baza informațiilor colectate în timpul interviului de identificare, a evaluării inițiale a riscurilor și a nevoilor, ținând cont de opinia victimei, specialiștii ANITP și/sau cei ai furnizorilor publici sau privați de servicii specializate identifică serviciile de asistență și protecție necesare și disponibile. Înainte de

efectuarea referirii, victima este pe deplin informată despre serviciile de asistență și protecție disponibile, alege serviciul pe care îl dorește și își dă consimțământul pentru referire. Referirea trebuie să se realizeze către servicii specializate pentru victimele traficului”).

Agencia Națională Împotriva Traficului de Persoane – Centrul Regional Ploiești ne-a comunicat faptul că **persoanele despre care se face vorbire în articolul de presă au fost audiate în calitate de martori sau de persoane vătămate** de către organele de cercetare penală din cadrul DIICOT – Ploiești, punându-ne la dispoziție informații despre acestea .

Totodată, s-a precizat că, în prezent se desfășoară activități în cadrul unui dosar penal instrumentat de către DIICOT Ploiești.

Direcția de Investigare a Infrațiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism DIICOT – Serviciul Teritorial Ploiești, prin adresa nr. 324/68/P/2024/17.07.2025, ne-a adus la cunoștință faptul că, în această cauză, s-a dispus **punerea în mișcare a acțiunii penale pentru trei persoane**, pentru comiterea **infrațiunii de trafic de persoane**. În ceea ce privește **victimele** infrațiunii de trafic de persoane, la audierea acestora **au participat reprezentanți ai Agenției Naționale Împotriva Traficului de Persoane și ai DGASPC Prahova care au întocmit documentația proprie referitoare la persoanele exploatate**.

Întrucât în alte cazuri ne-am confruntat cu o astfel de problemă, am revenit la DIICOT – Serviciul Teritorial Ploiești solicitând să ne informeze dacă s-a impus evaluarea medico-legală a discernământului victimelor, răspunsul primit evidențiind că nu s-a impus evaluarea medico-legală a discernământului având în vedere că din audieri nu au rezultat suspiciuni conform cărora victimele ar suferi de anumite afecțiuni care le-ar afecta discernământul. Totodată, DIICOT a reiterat faptul că ANITP și DGASPC sunt instituții ai căror reprezentanți au participat la audierea acestor persoane, întocmind documentație proprie.

Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Prahova, ne-a comunicat că DIICOT - Serviciul Teritorial Ploiești a solicitat DGASPC Prahova participarea unui reprezentant al instituției în vederea asistării la audierea lui M.V., în calitate de persoană vătămată. Din declarațiile persoanei audiate a rezultat că nu dorește să fie internat într-un centru rezidențial din structura DGASPC Prahova și că își dorește să muncească în continuare. Drept urmare, DGASPC Prahova a consemnat declarația, întrucât fără acordul victimei, nu se pot oferi servicii din sfera de competență a Direcției, situația rămânând în monitorizare.

Având în vedere datele comunicate, **am apreciat că, în acest caz, autoritățile cu competențe specifice au identificat victimele traficului de persoane, au dispus cu celeritate măsuri pentru scoaterea victimelor din situația abuzivă**, fiind în curs de derulare cercetări în cadrul unui dosar penal având ca obiect ”traficul de persoane”, instrumentat de DIICOT Ploiești, **ANITP prin Centrul Regional Ploiești a procedat la identificarea victimelor, evaluarea riscurilor și a nevoilor imediate ale acestor victime, consiliind victimele și asistându-le pe parcursul procesului penal, iar DGASPC Prahova a dat curs solicitărilor procurorului de caz, asistând victimele și consiliindu-le cu privire la serviciile de care pot beneficia, monitorizând ulterior situația acestor persoane. (Dosar nr. 12728/2025 - BT Ploiești)**

*

Instituția **Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu, ca urmare a unui articol** publicat la data de 16 octombrie 2024 pe pagina de internet a Digi 24, intitulat *Caz de sclavie la o stână din Covasna. Victimele au fost racolate din gări din Brașov și București*, din informațiile prezentate rezultând posibila încălcare a dispozițiilor art. 22 din Constituția României privind *dreptul la viață*

și la integritate fizică și psihică, art. 41 privind munca și protecția socială a muncii și art. 42 din Constituția României privind *Interzicerea muncii forțate*.

În instrumentarea dosarului au fost transmise adrese inițial **Parchetului de pe lângă Tribunalul Covasna și DGASPC Covasna**. Urmare datelor comunicate, din care a rezultat că dosarul penal la care se făcea referire în presă este instrumentat de DIICOT Biroul Teritorial Covasna ne-am adresat și acestei unități de parchet, care ne-a comunicat că în dosar se efectuează **acte de urmărire penală cu privire la trei inculpați**, cercetați pentru săvârșirea **infracțiunii de trafic de persoane**.

Referitor la situația victimelor, s-a precizat că se impune să ne adresăm Agenției Naționale Împotriva Traficului de Persoane (ANITP) - Centrul Regional Brașov, care efectuează cercetări privind diagnoza și evoluția fenomenului traficului de persoane, facilitând participarea victimelor traficului de persoane la activitatea de urmărire penală și judecată.

DGASPC Covasna ne-a comunicat, în ceea ce privește patru victime, în vârstă de 23, 35, 39 și 46 de ani, că **după admiterea în cadrul serviciului social, acestea au fost însoțite pentru a fi consultate medical**, iar în baza recomandărilor medicale au fost procurate și administrate medicamentele prescrise. **Victimele nu erau persoane cu handicap și deși au beneficiat de servicii de asistență socială și cazare, vestimentație, alimente și materiale igienico-sanitare, au fost identificate locuri de muncă pentru acestea, una dintre persoane părăsind serviciul social.**

Prin adresa ANITP – Centrul Regional Brașov ne-au fost comunicate informații referitoare la **toate cele 11 victime ale traficului de persoane** – persoane vătămate în dosar, precizându-se, în esență, că *ANITP – Centrul Regional Brașov a ”procedat la referirea acestora către servicii specializate de asistență pentru a le asigura nevoile de bază în regim de urgență (...) și în vederea reintegrării profesionale”*. De asemenea, **s-a menționat că niciuna dintre persoane nu deține documente medicale din care să rezulte încadrarea într-un grad de handicap.**

Având în vedere datele comunicate de către ANITP – Centru Regional Brașov au fost emise adrese către DGASPC Brașov, DGASPC Dâmbovița, DGASPC Covasna, DAS București, ANITP – Centru Regional Ploiești și Brașov, iar pentru obținerea de date actualizate și centralizate referitoare la situația victimelor ne-am adresat și ANITP sediul central.

Din datele comunicate de către ANITP, coroborate cu datele transmise de către celelalte autorități rezultă, în esență, că managementul de caz a revenit în unele situații DGASPC Covasna, efectuându-se verificări cu privire la condițiile actuale de muncă, demersuri pentru obținerea de acte de identitate, asigurarea nevoilor de bază prin colaborare cu entități private (cazare, alimente, îmbrăcăminte, transport), găsirea unui loc de muncă (prin colaborare cu AJOFM), asigurarea asistenței materiale, asistență psihologică și medicală. Pentru alte victime managementul de caz a fost asigurat de Fundația Justice and Care Romania. Într-una din situații după obținerea unui loc de muncă și reluarea legăturii cu familia, victima a întrerupt legătura cu fundația, dar a fost monitorizată în continuare, victima nemaiformulând noi solicitări.³ În alte situații victima a părăsit centrul de cazare și nu au mai fost obținute date despre aceasta, sau și-a găsit un loc de muncă în străinătate, o alta a refuzat un loc de muncă, dar a identificat un altul, o victima nu a putut fi contactată deoarece locuiește în alt stat, iar alta a refuzat serviciile de protecție și asistență. Una

³ În acest caz am sesizat DGASMB – mama vitregă a victimei locuind în București și fiind de acord să îl primească acasă. DGASMB nu fusese sesizat cu privire la caz, în evidentele instituției victima nefigurând ca beneficiar de servicii sociale

dintre victime care locuia fără forme legale la o mătușă a primit sprijinul Primăriei locale (Sălcioara) pentru primirea de beneficii sociale.⁴

Având în vedere **datele comunicate de către autoritățile sesizate din care rezultă demersurile realizate de către acestea în mod constant și de o manieră coordonată pentru apărarea drepturilor victimelor, oferirea suportului material și moral, asigurarea acestora a condițiilor necesare unei vieți autonome, restabilirea relației cu familiile lor și încadrarea în muncă**, dosarul a fost închis.

Datele comunicate relevă colaborarea la nivelul ANTIP – inclusiv a centrelor regionale și a autorităților locale, deși în unele cazuri, ulterior referirii victimei la un numit DGASPC⁵, în condițiile schimbării locuinței de fapt a victimei, aceasta nu s-a mai aflat în atenția DGASPC al județului în care s-a mutat⁶, cazul nefiind preluat de această autoritate. Cu toate acestea, în concret, victimele au primit ulterior asistență prin colaborarea altor autorități.⁷

*

Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu în urma informațiilor de presă⁸ potrivit cărora *Liderii unei rețele care trimitea persoane cu handicap la cerșit, au fost ridicați de mascați.*⁹

Potrivit celor relatate în presă *”Potrivit anchetatorilor, persoane cu diferite forme de handicap fizic erau duse în fiecare dimineață în parcări de magazine, în intersecții sau pe străzi aglomerate din Timișoara, pentru a cere bani de la trecători. În urma descinderilor din cartierul Kuncz din Timișoara, 10 persoane au fost ridicate și duse la audieri, la sediul DIICOT Timișoara. Între aceștia și doi cerșetori și o femeie infectată cu HIV care era exploatată în scopuri sexuale.”*

În urma demersurilor instituției noastre, DIICOT Timișoara ne-a comunicat datele și informațiile pe care le dețin cu privire la acest caz, fiind identificate 3 persoane cu handicap exploatate. În februarie 2025, a fost emis rechizitoriul, prin care inculpații din acest caz au fost trimiși în judecată.

În continuarea cercetărilor dispuse de Avocatului Poporului în cadrul acestui dosar, au fost efectuate demersuri către:

- **Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Timiș**, cu solicitarea de a ne comunica informații privind situația persoanelor cu handicap identificate (*încadrarea în grad de handicap, dizabilități, dacă au numiți reprezentanți legali sau dacă au aparținători, măsuri de protecție și de sprijin dispuse pentru ocrotirea persoanelor cu handicap etc.*);

- **Agencia Națională Împotriva Traficului de Persoane - Centrul Regional Timișoara** cu solicitarea de a ne comunica informații privind situația persoanelor cu handicap identificate (*constatări, propuneri, măsuri de includere în programe de asistență în vederea recuperării și sprijinirii prin programe specifice de asistență etc.*);

⁴ În acest caz am sesizat DGASPC Dâmbovița care nu avea victima în evidență ca persoană cu handicap și nu a identificat-o pe raza jud Dâmbovița și nu fusese anterior sesizată

⁵ În acest caz Covasna

⁶ În acest dosar București și Dâmbovița

⁷ Primăria unde locuia efectiv care a informat ANITP –centrul regional Ploiești, respectiv (în alt caz) ANITP Brașov, AJOFM, asociații și fundații

⁸ Presa on-line (www.stirileprotv.ro) a publicat în data de 4 noiembrie anul curent articolul intitulat

¹ <http://stirileprotv.ro/stiri/actualitate/operatiune-diicot-la-timisoara-liderii-unei-retele-care-trimitea-persoane-cu-handicap-la-cersit-ridicati-de-mascati.html>

În urma verificărilor efectuate de DGASPC Timiș, a rezultat că **una dintre persoane deține certificat de încadrare în grad de handicap grad grav cu asistent personal din 2009, cu valabilitate permanentă, emis de Comisia de Evaluare a Persoanelor Adulte cu Handicap Hunedoara și beneficia de prestație socială, alta deține certificat de încadrare în grad de handicap accentuat, valabilitate permanent, emis de către Comisia de Evaluare a Persoanelor Adulte cu Handicap Timiș. Niciuna dintre aceste persoane nu figurează ca având persoană desemnată reprezentant legal (tutore, curator), nu există nici document depus la dosar care să facă dovada reprezentativității și nici nu au depus cereri pentru acordarea drepturilor și facilităților prevăzute de lege. Cea de-a treia persoană nu figura în evidența DGASPC Timiș cu certificat de încadrare în grad de handicap.**

Față de răspunsul primit, în data de 10.06.2025 am revenit la DGASPC Timiș cu solicitarea de a ne comunica **date concrete privind managementul de caz al celor două persoane aflate în evidența DGASPC Timiș** ca persoane încadrate în grad de handicap (*măsuri de protecție și sprijin oferite pentru ocrotirea persoanelor cu handicap, etc*), **în vederea integrării în comunitate a acestor persoane și de prevenire a riscului de a deveni din nou victime ale traficului de persoane. DGASPC Timiș** ne-a comunicat un răspuns din care reieșea că persoanele au primit prestații sociale conform încadrării, respectiv, conform nevoilor și celor solicitate (de exemplu, în cazul persoanei cu handicap grav cu drept de asistent personal, aceasta optase pentru acordarea indemnizației de însoțitor). Persoana cu încadrare în grad de handicap accentuat fusese admisă în februarie 2025, într-un Centru Pentru Persoane fără Adăpost, Complex de Servicii ”Sf. Francisc”, dar a decedat trei luni mai târziu.

Centrul Regional Timișoara din cadrul Agenției Naționale împotriva Traficului de Persoane a răspuns demersurilor scrise al instituției Avocatul Poporului comunicându-ne că un reprezentant ANITP a participat la audierea a 3 persoane în calitate de părți vătămate, victime ale traficului de persoane:

- O.A, victimă a traficului de persoane în scopul exploatarei sexuale,
- B.I. și H.A ambii victime ale traficului de persoane în scopul obligării practicării cerșetoriei.

După finalizarea audierilor, victimele au fost informate cu privire la drepturile și serviciile de care pot beneficia. În urma evaluării inițiale, doamnei O.A. i s-a prezentat posibilitatea de a locui într-o locuință protejată și de a fi inclusă într-un program de consiliere psihologică. Aceasta a declarat că este în proces de divorț, dar că nu dorește încă să se mute într-un apartament protejat și nici să beneficieze de consiliere psihologică. Ulterior victima a fost cazată într-un adăpost aparținând Parohiei Vest Timișoara, unul dintre puținele adăposturi pentru victimele traficului de persoane din țară, loc unde se afla și la momentul închiderii dosarului deschis de instituția noastră.

B.I și H.A. au fost luați sub protecția Direcției de Asistență Socială a Municipiului Timișoara - în vederea asigurării serviciilor de asistență necesare fiind primiți în Complexul de Servicii Sociale “Sfântul Francisc”, după finalizarea audierii. Cele două victime locuiau, anterior audierii, la domiciliul exploatatorului și nu aveau altă posibilitate de locuit, motiv pentru care a fost necesară aceasta relocare. În urma monitorizării, B.I. s-a mutat la Azilul de Noapte “Pater Jordan” Timișoara din cadrul Caritas.

Centrul Regional Timișoara din cadrul Agenției Naționale împotriva Traficului de Persoane realizează constant activități de informare a publicului larg, dar mai ales a categoriilor vulnerabile cu privire la riscurile fenomenului traficului de persoane, și activități de instruire a specialiștilor ce pot intra în contact cu potențiale victime pentru identificarea precoce a cazurilor de acest gen.

În continuarea demersurilor întreprinse în acest dosar, **ne-am adresat și Direcției de Asistență Socială Timișoara, cu solicitarea de a ne comunica informații privind managementul de caz al acestor persoane (modul în care s-a realizat monitorizarea acestor cazuri, ultimele anchete sociale efectuate, măsuri de protecție și de sprijin dispuse pentru ocrotirea persoanelor cu handicap, servicii sociale oferite, etc.), în vederea integrării în comunitate a acestor persoane și de prevenire a riscului de deveni din nou victime ale traficului de persoane.**

Instituția sesizată ne-a comunicat că B.I. a fost în evidența Serviciului Beneficii Sociale din cadrul Direcției de Asistență Socială a Municipiului Timișoara, beneficiind de ajutor social conform Legii 416/2001 privind venitul minim garantat. Acesta fiind fără domiciliu, a fost găzduit pe timp de noapte la Azilul de Noapte *Pater Jordan* al Federației Caritas a Municipiului Timișoara. În perioada martie 2024 - iunie 2024, a beneficiat de servicii sociale cu cazare în cadrul Complexului de Servicii *Sf. Francisc* - Centru pentru persoane fără adăpost. Serviciile de care a beneficiat au fost: consiliere socială, informare, igienizare, echipare, hrană, consiliere psihologică, consult medical, spațiu locativ și sprijin pentru obținerea actului de identitate provizoriu. Încetarea serviciilor sociale ca urmare a faptului că a absentat nemotivat de la programul centrului (nu a revenit în centru).

B.I. pleacă și revine în Centrul pentru persoane fără adăpost, fiind reprimit de fiecare dată. În luna decembrie 2024 este transportat la spital pentru investigații medicale amănunțite. În sprijinul său se fac demersuri pentru obținerea unei noi cărți de identitate provizorie (deoarece a declarat că nu are acte de identitate asupra sa), iar în ianuarie 2025 este internat la Spitalul de Psihiatrie Gătaia pentru servicii medicale specializate, timp în care, autoritatea i-a acordat suport în vederea obținerii documentelor medicale necesare solicitării de evaluare pentru încadrarea în grad de handicap (pe această perioadă fiind încetate serviciile sociale oferite). După revenirea de la Spitalul de Psihiatrie Gătaia, a fost din nou admis în cadrul centrului, iar din martie 2025, domnul B.I. a fost admis în cadrul Așezământului monahal social Țara Almăjului, din localitatea Bozovici, județul Caraș Severin.

H.I. s-a aflat în evidența Direcției de Asistență Socială a Municipiului Timișoara începând cu luna august 2023 ca urmare a solicitării de efectuare a anchetei sociale în vederea încadrării în grad de handicap. Ancheta socială efectuată la adresa de domiciliu în fapt a solicitantului a relevat că solicitantul s-a aflat în îngrijirea fiicei sale, împreună cu cei doi locuind și soțul acesteia. În perioada noiembrie 2024-mai 2025 a beneficiat de servicii sociale cu cazare în cadrul Complexului de Servicii *Sf. Francisc* - Centru pentru Persoane fără Adăpost: servicii de informare, consiliere socială, igienizare, echipare, asigurare hrană, consiliere psihologică, servicii medicale, spațiu locativ.

Pe perioada șederii în Centru, în sprijinul său s-au făcut demersuri în vederea obținerii actului de identitate provizoriu (nu a avut documente de identitate asupra sa), și a întocmirii dosarului necesar pentru solicitarea Venitului Minim de Incluziune de la Serviciul Beneficii Sociale din cadrul Direcției de Asistență Socială a Municipiului Timișoara. Ca urmare a cercetărilor sociale întreprinse, s-a identificat faptul că domnul H.A. a fost încadrat în grad de handicap conform Certificatului de încadrare în grad de handicap nr. 5725/23.11.2023 accentuat, permanent, însă certificatul nu a fost ridicat de către acesta, astfel încât, autoritatea l-a consiliat și susținut în demersul de adresare către instituția AJPIS Timiș pentru solicitarea sumelor restante.

În cazul acestei persoane, H.A, echipa de specialiști a Serviciului Reziliență și Mobilizare Comunitară a efectuat o evaluare socială din care a rezultat că acesta se află în caz de vulnerabilitate socio-medicală extremă din cauza: veniturilor insuficiente, a problemelor grave de

sănătate, a lipsei unui spațiu de locuit, precum și a lipsei rețelei de suport (a declarat că nu menține legătura cu nici un membru al familiei).

În considerarea situației sale, autoritatea de resort a întocmit un plan de intervenție în baza căruia s-a propus sprijinirea acestuia în vederea îmbunătățirii situației sociale - financiar (sprijin în vederea solicitării pensiei de invaliditate, având în vedere faptul că acesta declară că are vechime în muncă), sprijin pentru solicitare reevaluare încadrare grad de handicap; sprijin pentru acces servicii medicale în vederea îmbunătățirii stării de sănătate; identificarea de soluții de locuire de lungă durată precum și identificarea de resurse și servicii sociale în vederea integrării sociale în comunitate.

În mai 2025, s-a solicitat Serviciul de Ambulanță întrucât acuza o stare de rău, fiind transportat la Spitalul Municipal Timișoara, în aceeași zi, asistentul social din cadrul Spitalului Municipal Timișoara anunțând telefonic Complexul de Servicii *Sf. Francisc* cu privire la decesul domnului H.A. Serviciul Reziliență și Mobilizare Comunitară acordând asistență completă pentru obținerea certificatului de deces, identificarea unei agenții de pompe funebre și a unui loc de veci, precum și suport în organizarea ritualului religios.

Doamna O.A. se află în evidența Serviciului Beneficii Sociale din cadrul DAS Timișoara ca fiind beneficiară de indemnizație lunară de persoană cu handicap grav cu asistent personal.

Personalul de specialitate și competență în asistență socială din cadrul Servicii și Beneficii pentru Persoane Adulte cu Dizabilități al Direcției de Asistență Socială a Municipiului Timișoara, a întâmpinat dificultăți, privind contactarea beneficiarei, deoarece nu domiciliu în fapt la adresa de domiciliu, menționată în cartea de identitate. A fost contactat soțul doamnei O.A. pentru informații de contact alte soției sale în vederea unei întrevederi cu aceasta. Din discuțiile purtate a rezultat că soțul locuiește împreună cu cei doi copii minori ai familiei, de 9 și 11 ani și păstrează legătura ocazional, (mai mult telefonic) cu doamna O.A. , acesta menționând că, deși sunt în proces de divorț, păstrează relații amiabile privind creșterea și îngrijirea celor doi copii. În urma discuției telefonice cu doamna O.A., personalul de specialitate cu competență în asistență socială din cadrul Servicii și Beneficii pentru Persoane Adulte cu Dizabilități, în septembrie 2025 a avut loc o vizită, la domiciliul acesteia, în vederea, identificării formelor adecvate de sprijin specializat, adaptate nevoilor specifice ale acesteia, care să contribuie, la protecția și sprijinirea beneficiarei aflată într-o situație de vulnerabilitate.

În urma evaluării sociale a reieșit că doamna O.A. este persoană încadrată în grad de handicap grav cu asistent personal, conform certificatului de handicap emis în 2009, cu valabilitate permanentă și e beneficiară de indemnizație lunară, în cuantum de 2574 Ron DAS Timișoara, 728 Ron AJPIS Timiș și indemnizație lunară de hrană prevăzută de legea 584/2002 și HG nr. 1177/2003 și pensie de invaliditate conform deciziei nr. 366957 din 14.10.2022. Aceasta prezenta probleme de sănătate cauzate de lipsa administrării tratamentului de specialitate, și locuia într-un apartament cu 1 cameră, în chirie – singură, conform declarațiilor. Doamna O.A. a declarat că întâmpină dificultăți în obținerea adevărinatei de asigurat de la CAS Timiș, deoarece în prezent nu mai are cardul de sănătate și are nevoie să-i fie reluat tratamentul de specialitate din cadrul Spitalului Clinic de Boli Infecțioase și Pneumoftiziologie *Dr. Victor Babeș* Timișoara, fiind consiliată și, ulterior, sprijinită în efectuarea demersurilor necesare de către personalul cu atribuții în asistență socială.

Doamna O.A. a fost informată și consiliată de personalul de specialitate cu privire la procedura de modificare a planului individual de reabilitare și integrare socială, fiind sprijinită în depunerea dosarului la instituția competentă (DGASPC Timiș), deoarece dorește ca pe viitor să beneficieze de serviciile unui centru de zi respectiv centru rezidențial/locuință protejată, atunci

când nu se va mai putea susține. În același timp menționează faptul că are anumite deprinderi personale (pictură) și a urmat un curs de manichiură / pedichiură și este interesată să își dezvolte aceste aptitudini. Aceasta a fost informată cu privire la posibilitatea accesării unor servicii de consiliere psihologică.

Doamna O.A. a rămas în evidența Servicii și Beneficii Sociale pentru Persoane Adulte cu Dizabilități, personalul de specialitate cu competență în asistență socială urmând procedura de modificare a PIRIS-ului beneficiarei, sprijinirii pentru obținerea adeverinței de la CAS Timiș și asigurarea exercitării drepturilor acesteia privind accesarea serviciilor sociale și medicale din comunitate, conform nevoilor identificate. De asemenea aceasta a rămas în atenția Direcției de Asistență Socială a Municipiului Timișoara, în vederea acordării indemnizației lunare și asigurării drepturilor prevăzute în baza Legii nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap. (**Dosar nr. 34571/2024 - BT Timiș**)

*

Concluzii rezultate din cazuistica instituției Avocatul Poporului

Analiza cazurilor de trafic de persoane relevă o serie de **direcții esențiale pentru îmbunătățirea mecanismelor de prevenire și intervenție**. În primul rând, se constată existența unor situații în care **autoritățile locale nu aveau cunoștință despre persoanele vulnerabile** existente în **comunitate**, ceea ce a favorizat perpetuarea exploatării acestora.

Fenomenul traficului de persoane valorifică, în mod sistematic, **vulnerabilități preexistente**, care, de cele mai multe ori, **nu sunt suficient cunoscute sau monitorizate la nivelul comunităților locale**. Acest fapt demonstrează că protecția efectivă a persoanelor vulnerabile nu poate fi realizată exclusiv prin **mecanisme reactive**, ulterioare producerii faptelor. **Este necesară o schimbare de paradigmă, în sensul dezvoltării unor mecanisme proactive**, capabile să identifice și să răspundă vulnerabilităților reale, chiar în absența unor încadrări administrative formale (caz social, persoană cu handicap).

Accentul trebuie pus pe **consolidarea cooperării interinstituționale, adaptarea intervențiilor la nevoile individuale și dezvoltarea unor mecanisme eficiente de prevenție, condiții esențiale** pentru combaterea traficului de persoane și protejarea efectivă a celor mai vulnerabili membri ai societății.

Prevenția presupune măsuri constante de **informare și conștientizare, campanii de prevenire, adaptate diferitelor categorii de persoane vulnerabile**, care să reducă expunerea acestora la riscurile asociate traficului de persoane și să contribuie semnificativ la diminuarea vulnerabilității. O **colaborare reală și funcțională între instituțiile cu atribuții în materie – direcțiile generale de asistență socială și protecția copilului, serviciile publice de asistență socială din cadrul primăriilor, ANTP, alte structuri competente – și o abordare integrată** pot asigura, de asemenea, **intervenții eficiente**, care să includă **evaluarea medicală și psiho-socială, accesul la tratament, consilierea, monitorizarea și sprijinul material necesar victimelor**.

Subliniem însă că, în lipsa unui **mecanism de urmărire a evoluției lor în timp**, persoanele vulnerabile **rămân expuse riscului** de revictimizare. Simpla intervenție punctuală nu este suficientă, **în absența unei monitorizări continue**. În acest sens, apreciem că este importantă **realizarea periodică a unor anchete sociale și implicarea activă a structurilor comunitare**, inclusiv a **mecanismelor consultative existente la nivel local**, pentru a se asigura o protecție adecvată.

Un alt aspect esențial, evidențiat de cazuistica instituției, îl reprezintă necesitatea **formării profesionale continue** a personalului implicat în lucrul cu persoane vulnerabile. **Capacitatea de**

a identifica din timp indicatorii unei posibile situații de exploatare - în special în cazul persoanelor cu tulburări psihice, deficiențe cognitive sau nivel redus de educație – depinde în mod direct de **pregătirea și experiența practică a specialiștilor** care activează în domeniu.

În ceea ce privește **intervenția asupra victimelor**, se conturează **nevoia unei evaluări reale, multidimensionale**, care să **depășească analiza formală** și să surprindă în mod autentic situația fizică, psihică și socială a persoanei. În acest context, **acordarea unei asistențe psihologice constante și individualizate devine esențială**, în special în cazul persoanelor care au fost **supuse unor forme de exploatare prelungită**. La fel de importantă devine, în acest context, **inclusiv sprijinirea persoanelor în vederea încadrării într-un grad de handicap**, atunci când acest lucru se impune, pentru a facilita accesul la drepturile legale corespunzătoare sau **desemnarea unor reprezentanți legali**, pentru persoanele care nu își pot exercita în mod efectiv drepturile, în special în cazul celor cu afectări psihice sau cognitive semnificative. O astfel de măsură poate asigura nu doar protecția intereselor acestora, ci și o mai bună accesare a serviciilor disponibile.

Sprijinul acordat victimelor nu poate fi limitat la intervenții punctuale imediate, ci trebuie să urmărească **reintegrarea reală a acestora în societate**. Aceasta implică un **proces complex**, care **poate include redobândirea autonomiei personale, restabilirea relațiilor familiale, obținerea documentelor de identitate, accesul la beneficii sociale, încadrarea în muncă și depășirea eventualelor dependențe**. În anumite situații, este necesară **inclusiv sprijinirea persoanelor în vederea încadrării într-un grad de handicap**, atunci când acest lucru se impune, pentru a facilita accesul la drepturile legale corespunzătoare sau **desemnarea unor reprezentanți legali**, pentru persoanele care nu își pot exercita în mod efectiv drepturile, în special în cazul celor cu afectări psihice sau cognitive semnificative. O astfel de măsură poate asigura nu doar protecția intereselor acestora, ci și o mai bună accesare a serviciilor disponibile.

Cazuistica analizată a evidențiat, de asemenea, **dificultăți în asigurarea continuității serviciilor sociale, în special în situațiile în care victimele își schimbă reședința**. Lipsa unui **mecanism eficient de transfer și preluare a cazurilor între autoritățile competente poate conduce la întreruperi în acordarea sprijinului**, ceea ce afectează procesul de recuperare și reintegrare. În acest context, se impune **consolidarea cooperării între instituții, astfel încât intervenția să fie coerentă și continuă**, indiferent de mobilitatea persoanei.

Nu în ultimul rând, apreciem că este **necesară dezvoltarea infrastructurii de protecție pentru victimele traficului de persoane, inclusiv prin înființarea de adăposturi dedicate**. În lipsa unor **spații sigure și a unor servicii specializate**, procesul de recuperare este îngreunat, iar **riscul de revenire în medii abuzive crește**. Dezvoltarea unor parteneriate între sectorul public și cel privat poate reprezenta o soluție viabilă pentru consolidarea sistemului de protecție.